

ază „teatrul”, se atrage atenția mereu că sintem la o „reprezentatie”, evitându-se „trăirea”. Identificarea cu rolurile. Se caută „distanțarea”. Prezentarea făcută de Liviu Manoliu, în chip de director al cercului sau de „meneur de jeu” al spectacolului, e de bun augur, actorul are ținuta și tonul necesar. Lecția Brecht din ultimul an al Institutului, când a jucat în *Opera de trei palate*, sub îndrumarea lui Octavian Cotescu, se vede că i-a folosit, și tânărul actor își impune prezența.

Totuși, spectacolul n-a izbutit să atingă virulența și profunzimea cerute de text, de sentiment major al faptelor prezentate. I-a lipsit anvergura. I-a lipsit „pericolul”, planul secund al semnificațiilor, al tragicului, care trebuia să dubleze permanent planul întâi al derizoriului, al „jocului”.

Încă din prima scenă, în care regizorul folosește în chip de prolog teatrul de umbre, pentru a ne anunța o poveste cu gangsteri și pistoale, impresia transmisă în sală este aceea de naivitate. Dar dacă aceasta poate face parte, eventual, din arsenalul de mijloace al „cercului”, ea nu trebuie să devină dominantă. Există, fără îndoială, în spectacol, momente reușite, elocvente. De pildă, instaurarea dictaturii lui Hitler e exprimată prin apariția unei perechi de cizme uriașe care domină scena, de sus, cu un aer amenințător, strâmb. Și astfel de momente mai sînt, deși, din păcate, nu prea numeroase. Pe lângă o seamă de defecțiuni tehnice, care dau un aer de improvizatie — în sensul rău al cuvîntului, de încropeală — și care, pe alocuri, împiedică înțelegerea sensurilor (de pildă, difuzorul prost împiedică transmiterea limpede a comentariului), spectacolul se desfășoară la nivelul și tonalitatea unui joc de-a pistoalele și gangsterii, într-o cheie minoră, fără rezonanța majoră a semnificațiilor politice.

În interpretarea lui Sică Stănescu, actor de talent și largi disponibilități, Arturo Ui-Hitler apare ca un clovn (mască albă, cizme mari, cu vîrfuri à la Charlot), pe alocuri simpatice, doar din cînd în cînd cu lucruri de cruzime — prea puțin semnăind pericolul personajului. Actorul are momente bune, dar satira sa e edulcorată, nu virulentă.

Stelian Preda, în rolul lui Emanuele Giri, gangster, poartă o mască jovială, imobilă, și se joacă tot timpul cu pistolul, fără a sugera că avem în față o imagine a lui Göring, creatorul lagărelor de exterminare, sau, chiar, în limbajul piesei, cum îl prezintă Brecht, „unul dintre cei mai crunți killeri din istorie”.

Prezențe meritorii au în spectacol Șerban Celea (un rol aproape mut, dar elocvent), Liviu Manoliu (menționat deja), Florin Gheuca, Dorina Păunescu, Livius Rus, și alți actori ai teatrului, care s-au străduit să se încadreze în atmosfera și stilul general, în tonalitatea minoră de care am vorbit.

Margareta Bărbuță

TEATRUL „A. DAVILA”
DIN PITEȘTI

PRAF ÎN OCHI de Eugène Labiche

Premiera : 12 decembrie 1975.

Regia : TUDOR MĂRASCU. Decorul : C. RUSSU. Costumele : BEATRICE PERISIANU. În românește de SANDA și RADU BOROIANU.

Distribuția : VALERIU SANDULESCU (Ratinois) ; ANGELA RADO-SLAVESCU (Doamna Ratinois) ; HAMDİ CERCHEZ (Malingear) ; MARTA SAVCIUC (Doamna Malingear) ; PETRE DINULIU (Frédéric) ; NINA ZĂINESCU (Emmeline) ; ION ROXIN (Robert) ; CARMEN ROXIN (Alexandrine, Josephine) ; EMILIAN CIORTEA (Un chelner-șef) ; ADRIAN VIȘAN (Un lacheu) ; AUREL DUMINICĂ (Un tapîțer).

Voluta timpului n-avea încă arcuirea centenară cînd tirul sticlelor de șampanie fumegîndă din frenetia „la belle époque” amintea ironiștilor istoriei că secolul al XIX-lea se născuse totuși, salutat de șarjele campaniilor napoleoneene. O lume fără melancolie și predispoziții analitice — burgeoisia negustorească — urca avidă treptele arenei, deocamdată mondenă, în Franța abia reculeasă în urma unui dezastru pregătit tot cu napoleoneeană minuție. În locul peceților breslei de, altădată, blazonul nobiliar aducea o carnavalescă strălucire socială, gustată cu nesățul burlesc al parvenitului. Lungul, halucinantul drum al bravilor teșghetari de ieri în căutarea stilului de viață subțire și a rafinementelor de maniere nu mai avea îngustimea și neprevăzutul celui din epoca molierescă. Spectacolul convențiilor aristocrate prea se jucase, decenii în șir, cu nonșalanță, în fața unor lacomi și pinditori, ea să nu fie însușit în amănunte pentru vremea cînd oculta forță a banului îi va revărsa pe aceștia pe străzile unui Paris împăcat cu toate. Memoria literară i-a numit, retrospectiv, în proză, „lumea lui Balzac”, iar în teatru, „lumea lui Labiche”.

Labiche continuă să fie un autor de succes prin marea artă teatrală a dialogurilor, prin comicul de situație care dă și azi spectatorului iluzia deplină de „teatru”, joc ce place,

se pare, în toate timpurile. Cu măsură, operind modificări într-un text generos, Tudor Mărăscu a scos din ridicolul familiilor Malingear și Ratinois ironia scenică a parvenitismului în forme aberante. Am spus ironie și nu satiră, pentru că spectacolul a fost încredințat actorilor, care au pulverizat fondul problematic al textului în tot atâtea recitaluri câte personaje sînt. Desigur, reprezentafia e delectabilă, fiecare șlefuidu-și tipul în obsesia aplauzelor, dar s-a pierdut unitatea cadrului și marca burgheză a „prafului în ochi”, aruncat de părinții ce tratează, dintr-un camuflat tic, negustorește, viitorul copiilor lor. Rămîne deci să privim actorii. Valeriu Săndulescu și-a dovedit remarcabile calități interpretîndu-l pe Ratinois, un burghez incolor, speriat de lumea în care l-au împins ambițiile soției, jucînd buimăceala noii sale condiții cu o vădită înclinație caracterologică. Șarjă face Hamdi Cerchez (Malingear), care este debordant, epuizant în efortul, neimplinit, de a ne convinge de hazul personajului său. „Doamnele” Malinger și Ratinois, cu grație de modiste travestite, afectînd un plictis care se exprimă printr-o puzderie de stridențe, sînt excelente în joelul Martei Savciuc

și al Angelei Radoslavescu. Un unchi teribil, pirat domesticit, dar și mai teribil senil, cu vag umor popular, creionează cu talent Ion Roxin. În rolul unor subrete, refăcînd și ele în mic comedia stăpînilor, Carmen Roxin dovedește un talent în afirmare. Din păcate, cuplul îndrăgostiților, interpretat de Petre Dinuliu și Nina Zăinescu, nefiind „înzeștrat” cu replici suculente, s-a resemnat la o participare corectă, fără expresie. Un chelner robust, introdus pe o muzică *misterioso*, trimițînd prin întreaga ținută la un erou din teatrul absurdului, a fost îndemnat să ne arate Adrian Vișan.

Din acest spectacol cu actori buni, gîndit și reușit ca o sănătoasă și inteligentă cavalcadă a risului, lipsește totuși spiritul lui Labiche. Credem că nu greșim afirmînd că la Pitești s-a constituit o excelentă echipă de comedie, în atenția căreia trebuia să stea, în primul rînd, dramaturgia națională, cu străluciții ei reprezentanți, de la clasicii Alecsandri și Caragiale pînă la comediografii zilei de azi.

Ionuț Niculescu

„Praf în ochi” — o ironie la adresa parvenitismului

